

Hankintalain muutoksiin varautuminen ja tietohallinnon järjestäminen valmistelutyön tueksi

Maakuntahallitus 24.08.2026 § 104
125/02.00/2026

Valmistelija

Olli Seppänen
puh. +358 40 139 0175
olli.seppanen@ekarjala.fi

Hankintalain muutos, siirtymäajat ja vaikutukset

Kesäkuussa on tullut voimaan eduskunnan hyväksymät hankintalain muutokset, jotka muuttavat merkittävästi kuntien ja kuntayhtymien mahdollisuuksia hankkia jatkossa palveluita sidosyksiköiltään. Lakimuutoksen keskeisin sisältö on osakeyhtiömuotoisia sidosyksiköitä koskeva vähintään 10 prosentin omistusosuusvaatimus, jota sovelletaan siirtymäajan jälkeen 1.7.2027 alkaen. Hankintayksiköiden tulee irtisanoa sopimukset sidosyksiköidensä kanssa päättymään 30.6.2027 mennessä mikäli tämä omistusvaatimus ei täyty.

Hankintayksiköiden on kuitenkin mahdollista yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä irtisanoa sopimuksia päättymään pidemmällä siirtymäajalla, 30.6.2030 mennessä, mikäli sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä. Pidemmän siirtymäajan hyödyntämisestä tulee tehdä ilmoitus Valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026.

ICT- sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta lakimuutos on merkittävä. Palvelut tuottaa tällä hetkellä sidosyksikkönä toimiva Meidän IT ja talous Oy (Meita Oy), josta Etelä-Karjalan liiton omistus on 0,2 % eikä omistuksen nostaminen uuden lain vaatimaan 10 %:iin ole mahdollista. Meitaan on lähes 20 vuoden aikana toteutettu alueellisesti yhteinen infra, järjestelmät ja sopimukset, joissa on vahvat keskinäiset riippuvuudet.

Hankintalain muutokset edellyttävät kunnilta ja kuntayhtymiltä arviointia ja suunnitelmaa siitä, miten ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut järjestetään jatkossa. Vaihtoehtoina voivat olla esimerkiksi kuntien ja kuntayhtymien välisten yhteistoimintarakenteiden muodostaminen, toimivallan siirtäminen yhteiselle organisaatiolle tai kuntayhtymän oman osaamisen vahvistaminen ja palveluiden kilpailuttaminen osissa markkinoilta. Valmisteluun liittyy merkittäviä oikeudellisia, toiminnallisia, taloudellisia ja teknisiä vaikutuksia, jotka on arvioitava ennen lopullisten ratkaisujen tekemistä.

Vaihtoehtojen valmistelu ja toteutus tulee viemään aikaa ja muutoksiin liittyy kustannuksia sekä jatkuvuusriskejä, joten pidemmän siirtymäajan hyödyntäminen on välttämätöntä. ICT-, talous- ja henkilöstöhallintopalvelut muodostavat laajan ja toisiinsa integroituneen maakunnan laajuisen kokonaisuuden, jonka muuttaminen edellyttää huolellista valmistelua, vaihtoehtojen arviointia, sopimusjärjestelyjen uudistamista, teknisiä muutoksia sekä mahdollisesti yhteistyötä kuntien kanssa. Riittävä siirtymäaika mahdollistaa muutosten toteuttamisen hallitusti siten, että asiakkaiden palvelujen jatkuvuus, tietoturva, kyberturvallisuus, varautuminen sekä kustannustehokkuus voidaan turvata koko muutosprosessin ajan. Tämä vähentää myös riskiä siitä, että kuntayhtymä

joutuisi tekemään kiireellisiä ja pitkän aikavälin kannalta epätarkoituksenmukaisia ratkaisuja palveluiden järjestämiseksi. Kuntayhtymän erittäin rajalliset resurssit eivät mahdollista useiden samanaikaisten järjestelmä- ja palvelumuutosten toteuttamista ilman merkittävää toiminnallista riskiä.

Tietohallinnon organisoituminen muutokseen

Koska hankintalain muutosten laajat tekniset vaikutukset kohdistuvat erityisesti ICT-palveluihin, muutosten valmistelun käynnistäminen on kuntayhtymän toiminnan jatkuvuuden ja riskienhallinnan näkökulmasta perusteltua.

Kuntayhtymän tietohallinnon resurssit ovat erittäin rajalliset eikä käytettävissä ole riittävää asiantuntemusta nykytilan analysointiin, vaihtoehtojen arviointiin, tietojärjestelmä- ja sopimusriippuvuuksien selvittämiseen sekä mahdollisten muutosten suunnitteluun. Kuntayhtymän kannalta on kuitenkin tärkeää varmistaa palveluiden jatkuvuus, tietoturva, tietosuoja, varautuminen sekä kustannustehokkaat ratkaisut myös hankintalain muutoksen aiheuttamien muutosten jälkeen.

Tietohallinto varmistaa, että kuntayhtymän tieto, järjestelmät ja digipalvelut toimivat turvallisesti, tehokkaasti ja tukevat palveluiden tuottamista. ICT-palveluiden tuottaminen voidaan ulkoistaa, mutta kuntayhtymä vastaa sopimusten ja kustannusten hallinnasta, siitä mitä tilataan, miten häiriöihin ja poikkeustilanteisiin kuntayhtymässä varaudutaan sekä jalkauttaa järjestelmiin ja toimintamalleihin liittyvät muutokset kuntayhtymässä. Muutosvaiheessa tulee myös analysoida ICT-ympäristön nykytilanne ja riippuvuudet, selvittää sopimuksiin liittyvät vaihtoehdot, kartoittaa tulevaisuuden tarpeet sekä vaihtoehdot näihin vastaamiseksi. Valmisteluprosessin aikana tulee pystyä selvittämään alueen kuntien ja kuntayhtymien näkemykset tavasta, jolla tarvittavat ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut voidaan hankkia joko yhteiskilpailutuksella tai yhteisellä organisaatiolla.

Meita Oy on valmistellut kunnille ja kuntayhtymille määräaikaisen tietohallintopalvelun, jonka tarkoituksena on tukea kuntia ja kuntayhtymiä hankintalain muutoksista aiheutuvassa valmistelutyössä sekä pilotoida maakunnan kuntien ja kuntayhtymien keskitettyä tietohallintoa. Tällä hetkellä kuntayhtymässä ei ole omaa tai jaettua tietohallintopäällikköä, mutta rooli tulee olemaan välttämätön muutosvaiheessa ja todennäköisesti myös sen jälkeen, riippuen palveluiden tulevasta toteutuksesta. Koska hankintalain muutosten jälkeinen organisoituminen ja palvelujen organisoiminen on vielä avoin, tuki valmistelutyölle ja mahdollinen tietohallinnon pilotointi ostopalveluna on tarkoituksenmukainen vaihtoehto. Meita Oy pystyy tarjoamaan tehtävään henkilön, joka tuntee kuntien ICT-ympäristön ja työ pääsee käyntiin nopeasti. Kuntien yhteisen ICT-toimintaympäristön toteuttaminen edellyttää, että kunnilla tai kuntien yhteistoimintaorganisaatiolla on oma tietohallinto ja riittävä kyky toimia palvelujen tilaajana sekä yhteensovittaa eri substanssijärjestelmät kokonaisarkkitehtuuriin.

Meita Oy on ehdottanut Etelä- ja Pohjois-Karjalan kunnille ja kuntayhtymille yhteisen tietohallintopäällikön nimeämistä, jonka kustannukset kunnat ja kuntayhtymät jakavat. Hinnoitteluun sisältyy lisäksi juridiset selvitykset kuntien ja kuntayhtymien uuden hankintalain mahdollistamista tukipalveluiden yhteistyömalleista sekä edessä olevien muutosten edellyttämä tekninen toteutussuunnitelma ja sen testaus. Kunnat ja kuntayhtymät ohjaavat palvelun sisältöä ja valmistelua. Sopimus on

määräaikainen 30.6.2027 asti, mihin mennessä on tavoitteena ratkaista tavoitetilä ja eteneminen ICT- sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden järjestämiseksi.

Palvelun hinta on 980 €/kk eli sopimusajalla 1.9.2026-30.6.2027 yhteensä 9800 € (alv 0 %).

Meitan tarjoaman tietohallintopalvelun tavoitteena ei ole sitoa kuntayhtymää määrättyyn lopputulokseen, vaan tuottaa päätöksenteon tueksi tarvittavat selvitykset ja valmistella vaihtoehtoja siten, että kuntayhtymä voi tehdä tarkoituksenmukaiset ratkaisut palveluidensa järjestämiseksi. Palvelu tukee myös siirtymäaikaisten hyödyntämistä sekä mahdollisia yhteisiä ratkaisuja kuntien kanssa.

Ehdotus

Maakuntahallitus päättää:

- käynnistää hankintalain muutoksista aiheutuvien kuntayhtymän valmistelutehtävien toteuttamisen;
- hyödyntää Valtionkonttorille tehtävällä ilmoitusmenettelyllä pidempää siirtymäaikaa enintään 30.6.2030 asti hallittujen muutosten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi ja valtuuttaa hallinto- ja kehittämisjohtajan tekemään ilmoituksen Valtiokonttorille;
- valtuuttaa hallinto- ja kehittämispalveluiden yksikköä valmistelevaan tarvittavat selvitykset kunnan ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tulevaisuuden järjestämiseksi.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.